

MORKARAMAN ve TUJ IRKI ERKEK KUZULARDA KIRKIMIN BESİ PERFORMANSINA ETKİSİ

Ali Rıza AKSOY¹

Effect of shearing on fattening performance of Morkaraman and Tushin race ram lambs.

SUMMARY

In this research 12 Tuj ram lambs and 14 Morkaraman ram lambs were used. From them 5 Tuj ram lambs and 7 Morkaraman ram lambs were shorn. The same ration was given to both shorn and unshorn lambs. 300 grams of pasture hay and 3 % their weights of concentrate feed mixture were given to each lambs. Concentrate feed mixture contains 16.3% crude protein and 2670 kcal/kg ME. Shorn Morkaraman and Tuj ram lambs average daily gain were found, 204 g and 187 g and average feed conversion efficiency, 6.611 and 7.591, respectively. Unshorn Morkaraman and Tuj ram lambs average daily gain were found, 199 g and 175 g and average feed conversion efficiency, 7.234 and 8.094, respectively. No significant differences between Morkaraman and Tuj ram lambs, that were shorn and unshorn, were found. However the mean value of daily gains of lambs, which were shorn, were found, 4.5% more than lambs that were unshorn, respectively. The lambs, which are shorn, are found to have 9% of feed conversion efficiency better than the lambs, which are unshorn.

KEY WORDS: Shearing, fattening performance, Morkaraman, Tuj.

ÖZET

Bu araştırmada 12 baş erkek Tuj kuzu ve 14 baş erkek Morkaraman kuzu kullanılmıştır. Bunlardan beş Tuj ve yedi Morkaraman kuzu kırılmıştır. Kırılan ve kırılmayan kuzulara aynı rasyon verilmiştir. Her kuzuya 300 gram kuru çayır otu ve ağırlıklarının % 3'ü oranında kesif yem verilmiştir. Kesif yem % 16.3 ham protein ve kg'ı 1670 kcal ME ihtiva etmiştir. Kırılan Morkaraman ve Tuj kuzuların sırasıyla ortalama günlük canlı ağırlık artışları 204 ve 187 gram ve ortalama yemden yararlanmaları 6.611 ve 7.591 tespit edilmiştir. Kırılmayan Morkaraman ve Tuj kuzuların ortalama günlük canlı ağırlık artışları 199 ve 175 gram ve ortalama yemden yararlanmaları 7.234 ve 8.094 bulunmuştur. Kırılan ve kırılmayan Morkaraman ve Tuj erkek kuzuları arasındaki farklar önemli bulunmamıştır. Bununla beraber kırılmış kuzuların günlük canlı ağırlık artışları kırılmayanlardan % 4.5 daha fazla bulunmuştur. Kırılan kuzuların kırılmayanlardan 1 kg canlı ağırlık artış için % 9 daha az yeme ihtiyaçları olduğu hesaplanmıştır.

ANAHTAR KELİMELER: Kırım, besi performansı, Morkaraman, Tuj.

GİRİŞ

Ülkemizde hayat standardının yükselmesine paralel olarak günlük hayvansal protein tüketimi de artmaktadır. Ülkemizin hayvansal protein ihtiyacının karşılanması için koyun eti önemli bir yer tutmaktadır. Üretilen kırmızı etin % 40'ı koyun etidir (2). Koyun eti üretiminin artırılmasına yönelik besi araştırmaları üreticiye yardımcı olmaktadır.

Brezilya'da yapılan bir araştırmada merada otlatılan 180 Corriedale ırkı erkek kuzuların ve erkek tokluların 3-4, 6-7 ve 14-15 aylık yaşta kırılmalarının canlı ağırlık artışına etkisi istatistiki olarak önemli bulunmamıştır (6).

ABD'de yapılan bir araştırmada erkek besi kuzularında kırımın günlük canlı ağırlık artışına etkisinin istatistiki olarak önemli olmadığı bildirilmiştir (5).

Irak'ta yapılan bir araştırmada 5 aylık 25.5 kg canlı ağırlıktaki İvesi ırkı kuzuların yaz aylarında kırılmalarının beside canlı ağırlık artışı, randıman ve karkas kompozisyonuna önemli etkisinin olmadığı ve kırılan kuzuların kırılmayan kuzulardan daha az solunum sayısına sahip bulunduğu bildirilmiştir (1).

MATERYAL ve METOD

Bu araştırmanın materyalini Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesi Çiftliğinde yetiştirilen 1993 doğumlu 12 baş erkek Tuj kuzusu ve 14 baş erkek Morkaraman kuzusu oluşturmuştur. Araştırmaya başlamadan önce parazitlere karşı ilaçlama yapılmıştır. Ayrıca çevrede Antraks salgını olması sebebiyle, araştırmaya başladıktan bir hafta sonra Antraks aşısı tüm kuzulara yapılmıştır. Beş Tuj ve yedi Morkaraman kuzu kırılmış yedişer Tuj ve Morkaraman kuzu kontrola bırakılmıştır.

Araştırma süresince kuzular Haring'in (4) kuzu besisi için bildirdiği görüşlere uygun olarak hazırlanan ve kompozisyonu Tablo 1'de gösterilen kesif yem ve orta kalitedeki kuru çayır otuyla beslenmişlerdir. Her bir kuzuya günlük 300 g çayır otu ve ağırlığının % 3'ü oranında kesif yem verilmiştir. Hayvanların canlı ağırlığına göre iki haftada bir verilecek kesif yem miktarı yeniden hesaplanmıştır. Besi esnasında kuzuların önünde

devamlı temiz su bulundurulmuştur.

Günlük canlı ağırlık artışları kuzuların 2 haftada bir sabah yem ve su vermeden yapılan ferdi tartımları ile tespit edilmiştir. Kuzular 40 kg canlı ağırlığa ulaştıklarında besiyeye son verilmiştir. İrk içinde kırılmış ve kırılmamış grupların ortalama değerleri arasındaki farklar t testi ile

Tablo 1. Kesif Yem Karşısının Yapısı, % (Table 1. The structure of concentrate feed mixture)

Yem Maddeleri	%
Arpa	18
Yulaf	21
Mısır	25
Kepek	10
Ayçiçeği tohumu küspesi	20
Melas	2
Et-Kemik uru	2
CaCO ₃	1
Tuz	0.8
Vitamin-Mineral karışımı	0.2
Sindirilebilir ham protein (SHP), %	13.65
Metabolik Enerji (Kcal), Kg	2670

Tablo 2. Kesif Yem Karşısının İçerdiği Besin Maddeleri (%) (Table 2. Food matters being contained by concentrate feed mixtures)

Kuru madde	86.39
Ham kül	4.21
Organik madde	82.18
Ham protein	16.27
Ham yağ	4.70
Ham sellüloz	8.31
N'suz öz madde	52.90

değerlendirilmiştir (3).

BULGULAR

Araştırma hayvanlarının canlı ağırlık artışları ve yemden yararlanma oranları Tablo 3'de verilmiştir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Yapılan t testi Morkaraman ve Tuj ırkı erkek kuzularda kırkılmış ve kırılmamış hayvanlar arasında günlük canlı ağırlık artışı ve yemden yararlanma bakımından istatistiki olarak önemli bir fark bulunmamıştır.

Literatürde de bildirildiği gibi (1, 5, 6) kırımın yemden yararlanma ve günlük canlı ağırlık artışına istatistiki olarak önemli bir etkisinin

Tablo 3. Grupların Günlük Canlı Ağırlık Artışı ve Yemden Yararlanma Oranları.
(Table 3. Daily live weight gain of groups and feed conversion efficiency)

Gruplar	Morkaraman		Tuj	
	Kırkılmış (n:7) X±SX	Kırılmamış (n:7) X±SX	Kırkılmış (n:5) X±SX	Kırılmamış (n:7) X±SX
Besi başlangıç a., kg	27.2±1.53	25.7±0.77	24.7±2.68	28.2±1.94
Besi süresi, gün	62±8.5	85±15.5	92±22.7	72±15.2
Günlük CAA, g	204±16.3	199±9.0	187±36.1	175±17.2
Yemden yararlanma o.	6.611±0.64	7.234±1.19	7.591±1.10	8.094±0.86

bulunmaması bu araştırmada da görülmüştür. Bununla beraber kırkılmış kuzular kırılmamış kuzulardan daha iyi yemden yararlanma ve günlük canlı ağırlık artışı göstermişlerdir.

Kırılan kuzular kırılmayanlardan % 4.5 daha fazla günlük canlı ağırlık artışı sağlamışlardır. Kırılan kuzuların yemden yararlanması, kırılmayanlardan % 9 daha iyi bulunmuştur.

Kırkılmış kuzuların kırılmamış kuzulardan, istatistiki olarak önemli olmamakla birlikte, daha iyi yemden yararlanma ve günlük canlı ağırlık göstermeleri nedeniyle, kuzuların besiyeye alınmadan önce kırılması tavsiye edilebilir.

KAYNAKLAR

1. Al-Jaryan L J F (1991) The effect of summer shearing on the performance and some carcass characteristics of fattening Awassi lambs, Emirates Journal of Agricultural Science, 3, 163-168 (Anim. Breed. Abstr., 61: 3622, 1993).
2. D.P.T. (1991) VI. Beş yıllık kalkınma planı Ö.İ.K. raporu. Hayvancılık, Ankara.
3. Düzgüneş O, Kesici T, Gürbüz F (1993) İstatistik Metodları, II. Baskı, A.Ü. Ziraat Fakültesi Yayınları, No: 1291, A.Ü. Ziraat Fak. Baskı Ofset Ünitesi, Ankara.
4. Haring F (1975) "Schafzucht" Verlag Eugen Ulmer, Stuttgart.
5. Lane S F, Kemp R A (1990) The effects of shearing and Ralgo implants on feedlot performance of lambs during the summer Canadian J. Anim. Sci., 70, 743-750 (Anim. Breed. Abstr., 59, 2486, 1991).
6. Oliveira N M de, Yaz C M S L, Selaive-Villaruel A B (1990) Growth and production of Corriedale wethers shorn at different ages after weaning Revista da Sociedade Brasileira de Zootecnia, 19, 152-161 (Anim. Breed. Abstr., 59, 2488, 1991).